

Davranışsal Coğrafyanın Meta teorisi

Davranışsal coğrafyanın meta teorisi, bu alanda ileri sürülen yaklaşım ve bilimsel çalışmaların yeniden ve farklı perspektiflerle yeniden değerlendirilmesidir. Dolayısıyla davranışsal coğrafya alanında gerçekleştirilen bilimsel çalışmaların sonradan gelen bir bağlam veya bağlamlarla yeniden değerlendirilmesidir. Tumer'a göre, meta-teori süreci, felsefi bir süreç olarak algılanmamalıdır. İşlevi, “meta” kelimesinin içerdiği anlam doğrultusunda, 'sonradan gelen' bir bağlam çerçevesinde değerlendirilmelidir. Meta teori, sosyal bilimlerde önemli oranda eleştiri almaktadır (Öğün, 2015).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Gerek meta-çalışmanın, gerekse meta-teorinin sosyal bilimlerde ve özellikle sosyologlar tarafından yoğun biğimde sorgulandığı gürmektedir. Bazıları, meta-çalışmanın gereksiz olduğunu, hatta üretkenliği olumsuz yönde etkilediğini vurgulamaktadırlar. Bu anlamda, meta-çalışma bir zaman kaybı olarak nitelenmekte, 'gerçek' dünyayı araŐtırmaktansa, 'gerçek dünyaya ilişkin çalışmalar'a ilişkin çalışmalar yapmak boş ve faydasız bir uğraŐ olarak değerlendirilmektedir (ÖĞün, 2015:143).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Meta-Çalışma Bir süreç olarak meta-çalışma, 'yapılmış çalışmalara ilişkin çalışma' olarak tanımlanmaktadır. Herhangi bir alanda, bir dizi çalışma tamamlandıktan sonra, en az iki farklı sürecin söz konusu olacağı söylenebilir (Öğün, 2015:138):

1. Üzerinde çalışılmış fenomenle ilgili başka çalışmalar yapmak. (Örneğin, gerçekleştirilen çalışmaları belirli yönlerden eleştiren ya da söz konusu çalışmalara belirli yönlerden katkıda bulunan, 'yanıt' niteliğinde çalışmalar gerçekleştirmek)
2. Yapılan bu çalışmaların sonuçlarını ve içerdikleri süreçleri farklı boyutlarıyla değerlendirip, incelemek.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Meta-teorinin amacı, “teorinin ön koőulları”na ilişkin, görüő oluőturmak değil, geliőtirilen teorilerdeki temel düőünceleri, sayıltıları ve süreçleri incelemektedir (Turner, 1990). Bu bağlamda, davranışsal coğrafyada meta teori, ilgili alanda, davranışsal coğrafya yaklaőımına içkin gerçekteőtirilen çalışmaları kapsamakta ve yeni bir perspektif ve yaklaőımla bu çalışmaların yeniden değerlendirilmesi ve analizini içerimler.

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

20. ve 21. yüzyıllar, entelektüel bir çaba olarak coğrafyanın doğası hakkında kapsamlı ve tekrarlanan tartışmalarla karakterize edilmiştir. Temel sorun alanı nedir? Uygun coğrafi kavramlar ve yöntemler nelerdir? Coğrafya kendini nasıl bir doğa bilimi, sosyal bilimler, ya da beşeri bilimler ya da sanat dalı olarak konumlandırılmalı? Coğrafyanın politik etkileri nelerdir ve coğrafyacılardan bunlara nasıl tepki vermesi gerekir? Toplu olarak, bu endişeler metateori olarak adlandırılabilir. Davranışsal coğrafya, bu metateolojik tartışmalara, payından fazla değilse de katılmıştır (Montello, 2017).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Golledge'in (1981) ifadesiyle, davranışsal coğrafya, insan coğrafyasındaki 6znel 7alıŐmayı savunan, g6r6n6Öte diğer yaklaŐımlardan keskin bir bi7imde ayırt etme eğiliminde olan sistematik ampirik y6ntemleri ve ger7ek7ilik gibi diğer bazı varsayımları savunan bilimsel bir yaklaŐımı benimsemiŐtir. Davranışsal coğrafyanın eleŐtirel değerlendirmeleri, felsefe, tarih ve edebiyat dahil olmak 6zere beşeri bilimlerden t6reyenlerle bilimsel yaklaŐımları karŐılaŐtırmıŐtır. Bazı eleŐtirmenler h6manizm, fenomenoloji, postmodernizm, eleŐtirel teori ve diğer 6zel yaklaŐımlar gibi beşeri yaklaŐımları savunmuŐtur (6rneğin Bunting ve Guelke 1979, Tuan 1974).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Davranışsal coğrafyacılar, insan aktivitesinin sosyal ve kültürel bağlamını göz önünde bulundurarak, insanları bireysel olarak iŐledikleri için eleŐtirilmiŐlerdir. Diğer eleştiriler, görünüŐte bir insanı hayaller içinde donmuŐ ya da alternatifler üzerinde kafa yormuŐ görünenden çok, davranışsal coğrafyanın zihinsel doğasına odaklanmıŐtır. Böyle bir mentalizm formu, bilinç ile karıŐtırır, akıl ve davranıŐ iliŐkisini kavramsallaŐtırmada nanssız kalmaktadır (Bunting ve Guelke 1979).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Genel olarak beşeri coğrafyadaki niceliksel devrim geleneğindeki iŐler gibi, bazı davranışsal çalışmalar da basit bir Őekilde ve zihinsel olmayan niceliksel (Örneğin; Tuan, 1974), çok atletik olarak ampirik ve test istatistiklerinin ve olasılık dőzeylerinin değerlerinin listelenmesinde çok maksatlı olarak nitelendirilebilir. Kısım bu eleştiriler nedeniyle, davranışsal coğrafya, 1980'lerden sonra beşeri coğrafyada popőlaritesini yitirmiŐtir (Argent ve Walmsley, 2009). Tersine, davranışsal coğrafyacılardan destekçileri, őznel olarak- bilimsel olarak çalışmanın makul ve değerli olduğunu savundular (bkz. Argent ve Walmsley, 2009 ve Golledge, 1981). Dolayısıyla beşeri coğrafyaya yőnelik bazı yaklaŐımları ya da davranışsal coğrafyanın iddialarını yanlıŐ anladıklarından dolayı eleŐtirmiŐlerdir (Montello, 2017).

DAVRANIŞSAL COĞRAFYA

Davranışsal coğrafya alanında meta teori çalışmaları, coğrafyanın diğer alanlarıyla kıyaslandığında hiç şüphesiz sınırlı olduğu kolaylıkla fark edilebilmektedir. Sosyal bilim alanlarında da bu tür ölçeksel farklılıkları gözlemlemek mümkündür. Örneğin, Zhao (1991: 380-386)'ya göre, 'belirli' meta-çalışma örnekleri açısından geçerli kabul edilebilse de, genel anlamda meta-çalışmanın gereksiz olduğu yönündeki eleştiriler haksızdır. Meta-çalışma her şeyden öte, belirli disiplinler sorunları çözmede bir araç niteliği taşımaktadır. Hatta Zhao'ya göre, bu sorunlar, bazı durumlarda meta-çalışmayı gerekli değil, zorunlu kılmaktadır... Meta-çalışma gerek teorik ve metodolojik, gerekse veri toplama bağlamında sorunların aydınlatılmasına ve giderilmesine yardımcı olacaktır (Öğün, 2015:143)